

POSTANOWIENIE Z DNIA 26 PAŹDZIERNIKA 2007 R.
V KZ 61/07

Obowiązek uiszczenia opłaty sądowej od kasacji w sprawie karnej ciąży również na Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (art. 527 § 1 *in principio* k.p.k.).

Przewodniczący: sędzia SN R. Malarski.

Sąd Najwyższy, w sprawie Renaty K., oskarżonej z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na posiedzeniu bez udziału stron, po rozpoznaniu w dniu 26 października 2007 r., zażalenia pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego – Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na zarządzenie Przewodniczącego Wydziału Karno-Odwoławczego Sądu Okręgowego w P. z dnia 30 lipca 2007 r. o odmowie przyjęcia kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 12 kwietnia 2007 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w P. z dnia 16 października 2006 r.,

p o s t a n o w i ł utrzymać w mocy zaskarżone zarządzenie.

U Z A S A D N I E N I E

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 12 kwietnia 2007 r., którym zmieniono wyrok Sądu Rejonowego w P. z dnia 16 października 2006 r., uniewinniając oskarżoną od popełnienia zarzucanego jej czynu z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., złożył pełnomocnik oskar-

życiela posiłkowego – Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. Wystosowane do oskarżyciela posiłkowego wezwanie do uiszczenia w terminie 7 dni opłaty kasacyjnej w kwocie 450 zł pozostało bez odpowiedzi i dlatego Przewodniczący Wydziału Karno-Odwoławczego Sądu Okręgowego w P., zarządzeniem z dnia 30 lipca 2007 r., odmówił przyjęcia kasacji, wskazując, że w określonym terminie strona nie uzupełniła braku formalnego.

Zarządzenie to zaskarżył zażaleniem pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, zarzucając naruszenie przepisu art. 114 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiony środek odwoławczy nie zasługiwał na uwzględnienie.

W pierwszym rzędzie wypada stwierdzić, że kwestię opłaty kasacyjnej w postępowaniu karnym regulują w sposób kompletny art. 527 k.p.k. i wydane na podstawie § 5 tego przepisu rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2003 r. w sprawie wysokości opłaty od kasacji w sprawach karnych (Dz. U. Nr 97, poz. 886). Z unormowań tych jasno wynika, że opłata kasacyjna obowiązuje tylko strony (nie dotyczy więc podmiotów określonych w art. 521 k.p.k.), i że zwolnieni są od jej uiszczenia jedynie: w sposób bezwzględny – prokurator oraz strona będąca żołnierzem wskazanym w § 3 art. 527 k.p.k., natomiast w sposób względny – osoba pozbawiona wolności (art. 527 § 2 k.p.k.).

Przedstawione rozwiązania prawne ukształtowane zostały w taki a nie inny sposób ze względu na szczególny i wyodrębniony charakter postępowania kasacyjnego. Zwrócono na to uwagę w judykaturze, przyjmując, że nie są wolne od opłat kasacyjnych ani skargi kasacyjne wniesione w sprawach objętych tzw. ustawą rehabilitacyjną z dnia 23 lutego 1991 r., mimo że art. 13 tej ustawy nakłada na Skarb Państwa obowiązek pono-

szenia w tychże sprawach kosztów postępowania (zob. postanowienie 7 sędziów Sądu Najwyższego z 21 marca 1997 r., WKN 5/97, OSNKW 1997, z. 7 – 8, poz. 55), ani w sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, mimo że art. 554 § 2 *in fine* k.p.k. zwalnia strony w tych sprawach od kosztów sądowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 lipca 1996 r., IV KZ 28/96, OSNKW 1996, z. 9 – 10, poz. 72).

Wskazane na wstępie wyjątki do zasady statuującej obowiązek uiszczenia przez strony opłaty od kasacji, przez wzgląd na funkcjonujący w orzecznictwie i nauce zakaz wykładni rozszerzającej wyjątków (*exceptio-nes non sunt extendendae*), nie powinny być poddawane interpretacji rozszerzającej. Tą racją kierował się Sąd Najwyższy, wypowiadając w postanowieniu z dnia 26 maja 2000 r., V KKN 168/00, pogląd, że obowiązek uiszczenia opłaty kasacyjnej spoczywa również na finansowym organie dochodzenia (OSNKW 2000, z. 7 – 8, poz. 72). Na marginesie trzeba dodać, że stanowisko to uległo dezaktualizacji, ale stało się tak wskutek zmiany wprowadzonej do Kodeksu karnego skarbowego ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 178, poz. 1479).

Odwołanie się przez skarżącego do treści art. 114 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r., Nr 11, poz. 74 ze zm.), który stanowi m.in., że „w zakresie prowadzonej działalności określonej w ustawie Zakład (...) nie ponosi opłat skarbowych i sądowych”, nie mogło przynieść oczekiwanego przez niego rezultatu. Punkt widzenia pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, według którego Zakład Ubezpieczeń Społecznych w myśl przywołanego przepisu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest zwolniony od opłaty kasacyjnej w procesie karnym, należało ocenić jako błędny, ponieważ przy takim rozumieniu owego przepisu byłby zbędny człon „w zakresie prowadzonej działalności określonej w ustawie”, a przecież zwrotu tego, co wy-

pływa z założenia racjonalności prawodawcy, nie wolno wykładać *per non est*, bowiem ma on wyraźną treść normatywną. Analiza treści ustawy z dnia 13 października 1998 r. prowadzi do wniosku, że w granicach działalności zakreślonych tą ustawą nie mieści się zaangażowanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w postępowanie karne, w tym również występowanie w nim w roli oskarżyciela posiłkowego. I nie ma tu nic do rzeczy ani fakt pokrzywdzenia Zakładu przestępnym zachowaniem, w wyniku którego poniósł on konkretną szkodę materialną, ani też zwalnianie ZUS od uiszczenia opłat przewidzianych przepisami ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm., jako że w tych wypadkach chodzi o działalność określoną w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lutego 2007 r., II UZ 59/06, niepubl.).

Jakkolwiek skarżący nie powołał się w zażaleniu, co czynił wcześniej, na treść art. 14 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 ze zm.), według którego instytucje państwowe i społeczne występujące w charakterze oskarżyciela posiłkowego lub oskarżyciela prywatnego nie ponoszą opłat, to jednak i do tej regulacji należało się ustosunkować, przynajmniej w sposób skrótowy. Zasadniczym argumentem przekreślającym możliwość wykorzystania przepisów tej ustawy w rozpoznawanej sprawie jest to, że przedmiotem jej są tylko wyczerpująco wyliczone w niej różne opłaty, m.in. od kar, środków karnych, wniosków, wśród których – co jest bezdyskusyjne i najważniejsze – nie ma opłaty od kasacji. Ta, o czym była już mowa wyżej, jest uregulowana w sposób autonomiczny w art. 527 k.p.k.

Rezultat wykładni językowej znajduje silne potwierdzenie w wykładni systemowej i celowościowej. Nawet wówczas, gdy uiszczenie opłaty kasacyjnej wymaga uruchomienia finansowych środków publicznych, aktualności nie traci funkcja tejże opłaty, która polega na zniechęcaniu stron do ko-

rzystania z nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest kasacja, w każdej sprawie, niezależnie od tego, czy uruchomienie tej instytucji stwarza jakiegokolwiek szanse na podważenie prawomocnego wyroku.

Sumując: obowiązek uiszczenia w sprawie karnej opłaty sądowej od kasacji ciąży również – na podstawie art. 527 § 1 *in princ.* k.p.k. – na Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.

Dlatego orzeczono jak w dyspozytywnej części postanowienia.